

Марко Краљевић
у историји и народној
књижевности

Софија Б. Стојановић VI4

- Марко Краљевић, човек о коме су испричане легенде и чувене приче о надљудској снази коју је поседовао, заправо је био Марко Мрњавчевић, способан, образован човек који је још у младости обављао важне државничке послове који су му додељивани.
- Рођен је као син краља Вукашина и мајке Јевросиме око 1335. године а преминуо је 1395. године.

- Марко Краљевић је у младости живео у сенци свог оца Вукашина Мрњавчевића, једног амбициозног и помало агресивног човека.
- Марку је био намењен престо као најстаријем сину, а презиме Краљевић понео је зато што је краљев син и наследник престола српске државе.
- Сачувана су три портрета Марка Краљевића који показују да је био висок, наочит, правилних црта лица. Говорио је више језика, био писмен, али је био и физички спреман за борбу и за рат.
- Целог живота је остао веран витешким начелима јер је, пре свега, био витез.

Марко

Вукашин

Марко и Вукашин у борби

- После Маричке битке 1371. године, српска држава је изгубила два најважнија човека - Марковог оца и стрица, а онда умире и последњи српски цар Урош Нејаки.
- После два века држава остаје без своје главе. И у том тренутку појавио се нови јунак, младић који је имао велику подршку народа и породице - Марко Мрњавчевић.
- Марко је након тога, када је постао самостални владар, био потпуно другачији од свог оца, био је добар сусед, имао толерантне односе са готово свим комшијским земљама, упркос тешкоћама у почетку. Био је особа високог моралног интегритета, због чега је уживао поштовање својих савременика

Битка на реци Марици

Смрт Марка Краљевића је митска.

Преминуо је као турски вазал у пролеће 1395. године, у бици на Ровинама.

Велика турска војска кренула је на Угарску и Влашку, а уз Марка су на бојном пољу били Константин Драгаш, али и тада седамнаестогодишњи Стефан Лазаревић, будући деспот Србије.

Управо је Лазаревић је био тај који је запамтио последње речи Марка Краљевића, 17. маја 1395:

„Молим Господа да помогне хришћанима у овом рату, а ја нек' будем први који ће у њему погинути!“

Филм о Марку Краљевићу

„Јунаци средњег века: Марко Краљевић“

https://www.youtube.com/watch?v=iE_8RTu1LK8

<https://www.youtube.com/watch?v=Orcz2i4S2eU>

„Он заиста да није био некакав особити човек, не би се толико његово име певало и славило”, рекао је Вук Стефановић Караџић за славног Марка Краљевића.

- Народ је у Марку Краљевићу видео заштитника и јунака који се борио против Турака и зла, па је тако запамћен и у народној књижевности.
- Борба Марка против Турака остала је запамћена иако је био њихов вазал.

Орање Марка Краљевића

Отуд иду Турци јањичари,
они носе три товара блага,
па говоре Краљевићу Марку:
„Море Марко, не ори друмова!”
„Море Турци, не газ'те орања!”
„Море Марко, не ори друмова!”
„Море Турци, не газ'те орања!”
А када се Марку досадило,
диже Марко рало и волове,
те он поби Турке јањичаре,
пак узима три товара блага,
однесе их својој старој мајци:
„То сам тебе данас изорао”.

О Марковој правдољубивости говоре многе песме.

Његов лик је заиста пример какав треба да буде јунак – увек на страни правде и истине.

Човечност љутог и преког мегданџије какав је био Марко широко је оцртана у песми „Марко Краљевић и Муса Кесеџија“.

„Јаох мене до бога милога,
ђе погубих од себе бољега!
Па он Муси одсијече главу,
и баци је Шарцу у зобницу,
однесе је бијелу Стамболу.“

У многим песмама о Марку Краљевићу провлаче се елементи бајке; догађају се чудеса, појављују се необична и фантастична бића.

Марко Краљевић дружи се са вилом у песми „Марко Краљевић и вила“, она је његова посестрима. Марков коњ Шарац није обичан коњ, он рони сузе за својим господаром, одан му је као најбољи пријатељ.

У песми „Марко Краљевић и соко“ птица проговара људским гласом притекавши у помоћ Марку Краљевићу из захвалности јер јој је једном приликом Марко спасао живот.

Али вила међ' вилама каже:
„О чујете, виле другарице!
Не стрељајте по гори јунака
Док је гласа Краљевића Марка
И његова видовита Шарца
И његова шестопера златна!
Што сам, јадна, од њег' претрпила,
И једва сам и жива остала!”

Соко тица одговара Марку:
„Не будали, Краљевићу Марко!
Кадно бјесмо на Косову бојном,
Тешки бојак ми с Турци трпљесмо,
Онда Турци мене уфатише,
Оба моја крила одсјекоше;
Ти си мене уфатио, Марко,
Метнуо ме на јелу зелену,
Да ме Турски коњи не сатару,
И јуначка меса наранио
И првене крви напојио;
Ту си мени добро учинио.“

- Легенда се исплела око Марковог живота, око његових подвига, његове смрти.
- Народна песма каже да је живео готово триста година и умро је природном смрћу пошто га је претходно његова посестрима вила уверила да га нико неће надјачати :

„Побратиме, Краљевићу Марко,
тебе нитко Шарца отет неће,
нит` ти можеш умријети, Марко,
од јунака ни од оштре сабље,
од топуза ни од бојна копља...“

- По једној од многих легенди Краљевић Марко још увек спава у пећини у којој је и преминуо и чека прилику када ће бити најпотребнији народу.

По једној легенди Марко Мрњавчевић је у море бацио свој славни шестоперни топуз, који ће моћи да добије само прави јунак, а потом му је бог узео душу.

Извор информација:
Марко Алексић, „Марко Краљевић, човек који је постао легенда“